

27.8.2021

Valtion aluehallinnon virastorakenteen ja tehtävienjaon selvityshanke

Asettaminen

Valtiovarainministeriö on tänään asettanut valtion aluehallinnon virastorakenteen ja tehtävienjaon selvityshankkeen.

Toimikausi

27.8.2021 - 31.3.2022

Tausta

Valtion aluehallinnon virastoja ovat aluehallintovirastot, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset ja ELY-keskusten ja TE-toimistojen kehittämis- ja hallintokeskus (KEHA-keskus) sekä Ahvenanmaan valtionvirasto.

Hallitusohjelman mukaisessa aluehallinnon ja monialaisten maakuntien 12.1.2021 valmistuneessa parlamentaarisen selvitystyössä on ehdotettu, että sote-uudistusta koskevan hallituksen esityksen mukaisille hyvinvointialueille siirrettäisiin kuntien nykyisin hoitamat ympäristöterveydenhuollon tehtävät 1.1.2026. Lisäksi selvityksessä esitetään harkittavaksi monialaisten maakuntien tehtävien laajentamisen jatkotarkastelu. Selvityksen mukaan mahdollinen jatkotarkastelu tulisi tehdä toimintaympäristön muuttuessa ja hyvinvointialueiden toiminnan vakiintuessa myös ympäristöterveydenhuollon tehtävien osalta. Ehdotusten mukaisista tehtäväsiirroista hyvinvointialueille ei aiheudu välttämättömiä muutostarpeita valtionhallinnon rakenteeseen. Selvityksessä todetaan kuitenkin, että yleisellä tasolla ja pidemmällä aikavälillä arvioiden jo hyvinvointialueiden perustaminen muuttaa niin merkittävästi julkisen hallinnon perusrakennetta, että tämä tulee väistämättä heijastumaan myös valtionhallinnon uudelleenorganisoinnin ratkaisuihin.

Hallituksen esitys koskien hyvinvointialueiden perustamista sekä sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen järjestämisen uudistamista, on hyväksytty eduskunnassa 23.6.2021 ja Tasavallan Presidentti on vahvistanut lait 29.6.2021.

Uudistuksen sosiaali- ja terveydenhuoltoa sekä pelastustointia koskevat lait tulevat voimaan 1.7.2021, alueen toimintaan kytkeytyviä säännöksiä koskevat lait 1.3.2022 ja varsinaiset tehtävien hoitoon sekä verotukseen ja rahoitukseen liittyvät lait 1.1.2023.

Pääministeri Sanna Marinin hallituksen puoliväli- ja kehysriihipäätöksen 29.4.2021 mukaan hallitus jatkaa valmistelua TE-palvelujen siirtämiseksi kunnille. Valtio ja kunnat jakaisivat työllisyyspalvelujen rahoitukseen liittyvää kustannusvastuuta. Jatkovalmistelussa selvitetään, mitkä tehtävät on tarkoituksenmukaista valtion järjestää valtakunnallisesti. Jatkovalmistelussa arvioidaan kunnille siirrettävien tehtävien rahoituksen sisällyttämistä valtionosuusjärjestelmään. Tehtävät siirtyisivät vuoden 2024 aikana, ja nykyisiä kuntakokeiluja jatkettaisiin siihen asti.

Työllisyyspalveluiden siirrolla on suora vaikutus paitsi valtion virastoina nykyisin toimiviin työ- ja elinkeinotoimistoihin niin myös niitä ohjaaviin ja osaltaan työllisyyspalvelujen kokonaisuuteen kuuluvia tehtäviä hoitaviin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksiin, jotka kuuluvat valtion aluehallintoon.

Sosiaali- ja terveysministeriön asettama sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan lupa- ja valvontatehtävien organisointia selvittävä työryhmä on antanut väliraporttinsa. Työryhmä ehdottaa perustettavaksi valtakunnallisen sosiaali- ja terveysalan valvontaviraston, johon yhdistetään nykyiset Valviran tehtävät sekä aluehallintovirastojen Peruspalvelut, oikeusturva- ja luvat -vastuualueiden tehtävät, siltä osin kuin ne ovat STM:n ohjauksessa.

Perustuslain 119 §:n mukaan valtion keskushallintoon voi kuulua valtioneuvoston ja ministeriöiden lisäksi virastoja, laitoksia ja muita toimielimiä. Valtiolla voi lisäksi olla alueellisia ja paikallisia viranomaisia. Eduskunnan alaisesta hallinnosta säädetään erikseen lailla. Valtionhallinnon toimielinten yleisistä perusteista on säädettävä lailla, jos niiden tehtäviin kuuluu julkisen vallan käyttöä. Valtion alue- ja paikallishallinnon perusteista säädetään niin ikään lailla. Valtionhallinnon yksiköistä voidaan muutoin säätää asetuksella.

Valtionhallinnon virastorakenne on 2000-luvun kuluessa tiivistynyt merkittävästi ja erityisesti alueellisen toimivallan pieniä virastoja on yhdistetty toimivallaltaan valtakunnallisiksi, resursseiltaan vahvoiksi virastoiksi. Lakitasolla säädettyyn alueelliseen organisointiin perustuvat nykyisistä virastoista vain aluehallintovirastot, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset, poliisilaitokset, työ- ja elinkeinotoimistot sekä Ahvenanmaan valtionvirasto. Uuden hallinnon tason muodostuminen hyvinvointialueiden perustamisen myötä tuo vielä oman uuden arviointinäkökulmansa tähän tendenssiin, jossa valtiolla hallintotehtävien hoidossa selväksi pääsäännöksi on muodostunut valtakunnallinen toimivalta.

Tavoite ja tehtävät

Hankkeen tavoitteena on selvittää ja kuvata valtion aluehallinnon virastorakenteen ja tehtävienjaon muutosvaihtoehdot poliittisen päätöksenteon pohjaksi.

Tavoitteen toteuttamiseksi hankkeen tehtävät ovat:

- nykytilan kuvauksen laatiminen
- vaihtoehtoisten rakenneperiaatteiden määrittely muutosvaihtoehtojen pohjaksi erityisesti toimivallan alueellisuuden ja valtakunnallisuuden sekä rakenteiden monialaisuuden ja hallinnonalakohtaisuuden näkökulmista (perustuslain 119 §)
- periaatteista johdettujen konkreettisten ja keskenään vaihtoehtoisten muutosvaihtoehtojen määrittely
- muutosvaihtoehtojen mukaisten rakenteiden avainlukujen arviointi (mm. virastojen määrät, virastojen koot henkilömäärissä ja toimintamenoissa)
- muutosten laajuuden ja aikataulun sekä vaihteistamisen mahdollisuuksien arviointi eri vaihtoehtoisissa erityisesti lainsäädäntömuutosten ja toimeenpanohankkeiden laajuuden ja monimutkaisuuden näkökulmista sekä
- muutosvaihtoehtojen vaikutusten arviointi (mm. taloudelliset vaikutukset, asiakasvaikutukset, vaikutukset viranomaisten toimintaan ja yhteiskunnalliset vaikutukset) erityisesti huomioiden julkisen hallinnon strategiassa vahvistetut toimintalinjaukset.

Selvitystyö kattaa valtion aluehallinnon virastot sekä yhteydet näitä ohjaaviin keskushallinnon virastoihin (Ruokavirasto, Turvallisuus- ja kemikaalivirasto Tukes, Väylävirasto, Kilpailu- ja kuluttajavirasto, Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto Valvira) ja niiden tehtäviin.

Hankkeessa tehtävissä selvityksissä ja vaihtoehtoisissa tulee huomioida yhdyspinnat ja tehtävänjako julkisessa hallinnossa suhteessa kuntiin sekä hyvinvointialueisiin.

Hankkeessa tulee ottaa huomioon itsehallinnollisten hyvinvointialueiden uusien tehtävien ja niiden rahoitusjärjestelyjen sekä maakuntaveron tarkastelua varten asetettavan hankkeen työ ja siinä tehtävät ehdotukset.

Hankkeessa tulee ottaa huomioon TE-palvelujen uudistamisen yhteydessä tehtävät aluehallinnon uudistamista koskevat ehdotukset.

Hankkeen tulee laatia tavoitteen ja tehtävien mukaiset selvitykset yhden kootun loppuraportin muotoon.

Organisointi

Ohjausryhmä

Puheenjohtaja

Alivaltiosihteeri Päivi Nerg, valtiovarainministeriö

Jäsenet

Ylijohtaja, osastopäällikkö Juha Sarkio, valtiovarainministeriö/VKO

Pelastusylijohtaja Kimmo Kohvakka, sisäministeriö

(varajäsen pelastusneuvos Janne Koivukoski)

Neuvotteleva virkamies Merja Niemi, opetus- ja kulttuuriministeriö

Kansliapäällikkö Jaana Husu-Kallio, maa- ja metsätalousministeriö

(varajäsen osastopäällikkö Minna-Mari Kaila)

Osastopäällikkö Juhapekka Ristola, liikenne- ja viestintäministeriö

(varajäsen hallitusneuvos Matleena Kurki-Suutarinen)

Osastopäällikkö Marja-Riitta Pihlman, työ- ja elinkeinoministeriö

(varajäsen osastopäällikkö Antti Neimala)

Osastopäällikkö Satu Koskela, sosiaali- ja terveysministeriö

(varajäsen osastopäällikkö Raimo Antila)

Kehittämisohtaja Juho Korpi, ympäristöministeriö

(varajäsen hallitusneuvos Oili Rahnasto)

Valmisteluryhmä

Puheenjohtaja

Finanssineuvos Anu Nousiainen, valtiovarainministeriö/VKO

Varapuheenjohtaja

Kehitysohtaja Outi Ryyppö, työ- ja elinkeinoministeriö

Jäsenet

Lainsäädäntöneuvos Elina Isoksela, valtiovarainministeriö/VKO

(varajäsen hallitusneuvos Janne Öberg)

Finanssineuvos Teemu Eriksson, valtiovarainministeriö/KAO

Pelastusylitarkastaja Mirva Kahlos, sisäministeriö

(varajäsen erityisasiantuntija Alpo Nikula)

Opetusneuvos Heli Nederström, opetus- ja kulttuuriministeriö

Vesihallintoneuvos Leena Westerholm, maa- ja metsätalousministeriö

(varajäsen neuvotteleva virkamies Sanna Sihvola)

Yli-insinööri Marcus Merin, liikenne- ja viestintäministeriö

(varajäsen viestintäneuvos Ulla Kaleva)

Neuvotteleva virkamies Mikko Härkönen, työ- ja elinkeinoministeriö

(varajäsen neuvotteleva virkamies Lari Anttonen)

Johtaja Jaska Siikavirta, sosiaali- ja terveysministeriö
 (varajäsen hallitusneuvos Riitta-Maija Jouttimäki)
 Valvontajohtaja Arto Teronen, sosiaali- ja terveysministeriö (työsuojelu)
 (varajäsen neuvotteleva virkamies Tarja Nupponen)
 Erityisasiantuntija Anu Kerkkänen, ympäristöministeriö
 (varajäsen neuvotteleva virkamies Juha Lahtela)
 Ylijohtaja Ari Niiranen, Pohjois-Karjalan ELY-keskus
 (varajäsen ylijohtaja Jaana Korhonen, Kainuun ELY-keskus)
 Strategiajohtaja Jouko Nieminen, ELY-keskusten sekä TE-toimistojen kehittämis- ja hallintokeskus
 (varajäsen talousjohtaja Johanna Sommarberg)
 Ylijohtaja Soile Lahti, Itä-Suomen aluehallintovirasto
 (varajäsen ylijohtaja Terttu Savolainen, Pohjois-Suomen aluehallintovirasto)
 Ylijohtaja Pia Mäkelä, Ruokavirasto
 (varajäsen ylijohtaja Matti Puolimatka)
 Johtaja Maija Puomila, Kilpailu- ja kuluttajavirasto
 (varajäsen ylijohtaja Timo Mattila)
 Johtaja Kirsi Levä, Turvallisuus- ja kemikaalivirasto Tukes
 (varajäsen ylitarkastaja Mikko Poskiparta)
 Johtaja Jarmo Joutsensaari, Väylävirasto
 (varajäsen toimialajohtaja Mirja Noukka)
 Ylijohtaja Markus Henriksson, Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto Valvira
 (varajäsen johtaja Jussi Holmalahti)
 Sopimuslavalavastaava/asiantuntija Sari Jokikallas, Ammattiliitto Pro
 (1. varajäsen pääluottamusmies Pekka Liimatainen, JUKO ry)
 (2. varajäsen sopimusasiantuntija Erika Mattsson, JHL ry)

Sihteeristö

Neuvotteleva virkamies Mikko Saarinen, valtiovarainministeriö/VKO
 Erityisasiantuntija Miira Lehto, valtiovarainministeriö/VKO
 Ylitarkastaja Sari Virta, opetus- ja kulttuuriministeriö
 Neuvotteleva virkamies Sanna Sihvola, maa- ja metsätalousministeriö
 Neuvotteleva virkamies Tarja Reivonen, työ- ja elinkeinoministeriö
 Hallitussihteeri Veera Kojo, liikenne- ja viestintäministeriö
 Erityisasiantuntija Marjo Kekki, sosiaali- ja terveysministeriö
 Neuvotteleva virkamies Hanna Eronen-Jarva, ympäristöministeriö

Hankeassistentti Minna Koivisto, valtiovarainministeriö/VKO, tekninen sihteeri

Ohjausryhmä ohjaa ja linjaa selvitystyön toteuttamista. Valmisteluryhmä vastaa asettamispäätöksen mukaisten tehtävien ja selvitysten toteuttamisesta. Asiat

ohjausryhmälle esittelee valmisteluryhmän puheenjohtaja tai hänen osoittamansa muu valmisteluryhmään tai hankkeen sihteeristöön kuuluva virkamies.

Ohjausryhmä ja valmisteluryhmä voivat kuulla työssään asiantuntijoita, teettää erillisselvityksiä sekä perustaa työnsä tueksi tarvittavia asiantuntijaryhmiä.

Kustannukset ja rahoitus

Työ tehdään virkatyönä ja kukin organisaatio vastaa osallistujiensa matkakuluista. Muut kulut maksetaan momentilta 28.40.03.

Kuntaministeri

Sirpa Paatero

Finanssineuvos

Tero Meltti

Jakelu

Liikenne- ja viestintäministeriö
Maa- ja metsätalousministeriö
Opetus- ja kulttuuriministeriö
Sisäministeriö
Sosiaali- ja terveysministeriö
Työ- ja elinkeinoministeriö
Valtiovarainministeriö/VKO ja KAO
Ympäristöministeriö
Elinkeino-, liikenne-, ja ympäristökeskukset
KEHA-keskus
Aluehallintovirastot
Ahvenanmaan valtionvirasto
Ruokavirasto
Kilpailu- ja kuluttajavirasto
Turvallisuus- ja kemikaalivirasto Tukes
Väylävirasto
Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto Valvira
Ammattiliitto Pro
JHL ry
JUKO ry

Tiedoksi

Kuntaministeri Sirpa Paatero

Erityisavustaja Valtteri Aaltonen

Valtiosihteeri kansliapäällikkönä Juha Majanen, valtiovarainministeriö